

Krizový plán školy při řešení rizikového chování:

Škola se při řešení rizikového chování řídí následujícími pravidly:

- Krizový plán je součástí školní preventivní strategie a slouží jako vodítko všem pedagogickým pracovníkům školy v případě výskytu rizikového chování u žáků ve formě, kdy dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost.
- Klíčovými pracovníky při řešení rizikového chování jsou výchovná poradkyně (zároveň koordinátorka inkluze a vedoucí školního poradenského pracoviště) a metodička primární prevence (zároveň školní speciální pedagog).
- Všichni pedagogičtí pracovníci jsou pravidelně v rámci čtvrtletních pedagogických porad za účasti vedení školy poučeni o povinnosti informovat bez prodlení výchovnou poradkyni, případně metodičku prevence v případě, že mají podezření na výskyt rizikového chování u žáka/žáků. Forma sdělení: ústně, telefonicky, emailem, zanecháním vzkazu, apod.
- Výchovná poradkyně a metodička primární prevence mají rozdělené oblasti působení v rámci rizikového chování tak, jak je popsáno v následujícím textu.
- Jakoukoli neomluvenou absenci řeší ve spolupráci s třídními učiteli výchovná poradkyně, postup volí s ohledem na situaci v rodině žáka a dosavadní zkušenosti s rodinou.
- Při neomluvené absenci vyšší než 15 hodin svolává výchovná poradkyně výchovnou komisi s rodiči žáka za účasti OSPOD (vždy vyhodnocováno individuálně).
- Při důvodném podezření na tzv. „skryté záškoláctví“ obdrží rodiče tištěný omluvný list a je požadováno dokládání absence od lékaře (po dohodě).
- Problémové chování (agrese, lhaní, krádeže, vulgární chování vůči spolužákům či dospělým, podezření na šikanu, apod.) řeší metodička prevence ve spolupráci s třídním učitelem, postup volí s ohledem na situaci v rodině žáka a dosavadní zkušenosti s rodinou.
- Metodička prevence svolává výchovnou komisi s rodiči žáka po dohodě s třídním učitelem za případné účasti OSPOD, Policie ČR či dalších organizací (vždy vyhodnocováno individuálně).
- K účasti na výchovné komisi vyzývá zákonné zástupce třídní učitel.
- Při důvodném podezření, že je žák pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek (neobvyklé chování či projevy, fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu - rozšířené/zúžené zornice, nejasné vyjadřování a myšlení, divný pach z úst) je pedagogický pracovník povinen neprodleně informovat metodičku primární prevence, případně výchovnou poradkyni nebo vedení školy. Ti bezodkladně volají linku 155 (zdravotnickou záchrannou službu) a informují zákonné zástupce telefonicky na číslo, které má žák uvedeno

v elektronické žákovské knížce. Do příjezdu záchranné služby je žák pod dohledem pedagogického pracovníka školy mimo třídu (sborovna, kabinet, neobsazená třída).

- Rodičům žáků s projevy rizikového chování je zpravidla doporučena ambulantní návštěva Střediska výchovné péče, při podezření na poruchu chování rovněž psychiatra nebo klinického psychologa.
- O veškerých jednáních je vždy vyhotoven písemný záznam, který je podepsán všemi účastníky.

POSTUP PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY:

Šikana jako porucha vztahů ve skupině nese následující typické znaky, dle kterých se dá mezi žáky identifikovat (diagnostikovat):

- fyzické a psychické ubližování
- záměrné ubližování
- opakované ubližování
- ubližování zacílené na konkrétní/ho jedince
- nerovnováha sil mezi agresorem (agresory) a obětí (oběťmi) → oběť nemá účinné nástroje na obranu (nemá sociální oporu, je osamocená)
- ubližování vedoucí ke snižování lidské důstojnosti

Pedagogický sbor na škole je poučen nejen o znacích šikany, ale také o tom, že při podezření je nutné neprodleně informovat metodičku prevence, případně výchovnou poradkyni, nebo kohokoli z vedení školy (v situaci, kdy ani metodička prevence, ani výchovná poradkyně nejsou přítomny).

Stadia šikany:

1. Zrod ostrakismu - mírné, převážně psychické formy násilí, oběť se necítí dobře, je neoblíbena a není uznávána, projevuje se často odmítáním, pomluvami, intrikami

2. Fyzická agrese a přitvrzování manipulace - v zátěžových situacích se začíná objevovat mírná fyzická agrese

3. Vytvoření jádra - systematická spolupráce agresorů, kteří začínají utvářet organizované jádro

4. Většina přijímá normy - normy agresorů jsou přijaty většinou a stávají se nepsaným zákonem, i mírní žáci se na základě tlaku ke konformnímu chování přizpůsobí a začnou se chovat krutě

5. Totalita neboli dokonalá šikana - násilí je jako norma přijato všemi členy třídy, žáci jsou rozděleni na „otrokáře“ a „otro

Počáteční šikana (se standardní formou):

Všichni pedagogičtí pracovníci školy (učitelé, asistenti pedagoga, vychovatelé) jsou poučeni o tom, že o jakékoli formě rizikového chování, o které jsou zpraveni, musí neprodleně informovat školní metodičku prevence nebo výchovnou poradkyni. Tyto dvě klíčové pracovnice v oblasti rizikového chování situaci zhodnotí a řeší dle rozdělení svých kompetencí (viz výše).

Metodička prevence (případně výchovná poradkyně) následně provede:

1. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi šikany
2. nalezne vhodné svědky
3. provede individuální, případně konfrontační rozhovor se SVĚDKY – nikdy konfrontace obětí a agresorů
4. zajistí ochranu oběti
5. výpověď svědků a obětí písemně dokumentuje
6. neprodleně o vzniklé situaci informuje třídního učitele

Třídní učitel:

- o situaci neprodleně informuje metodika prevence a předá mu zjištění

Metodička prevence:

- s třídním učitelem se domluví na další spolupráci
- provede rozhovor s agresory, příp. konfrontaci mezi nimi
- dle vážnosti situace přizve k řešení výchovného poradce či školního psychologa
- o výsledcích šetření informuje rodiče agresorů a obětí (nebo informaci rodičům předá třídní učitel)

Pokročilá šikana s neobvyklou formou (skupinové násilí, tzv. třídní lynčování):

1. bezprostřední záchrana oběti
2. domluva pedagogických pracovníků na dalším postupu – koordinuje metodika prevence
3. zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
4. poskytnutí krizové intervence a pomoc oběti
5. nahlášení policii

Podezření na domácí násilí páchané na dítěti ze strany zákonného zástupce

V situaci, kdy se žák svěří v prostředí školy kterémukoli pedagogickému pracovníkovi s tím, že mu bylo ze strany zákonného zástupce fyzicky ublíženo a má strach z návratu domů po vyučování, je dotyčný pracovník povinen oznámit tuto skutečnost neprodleně výchovné poradkyni, která je na škole kontaktním pracovníkem pro komunikaci s OSPOD, v jehož kompetenci je takovéto situace řešit. V případě nepřítomnosti výchovné poradkyně přechází tato povinnost na ředitele školy, případně jeho zástupce.

Krizový plán školy při řešení šikany vůči pedagogovi

Pedagog, jenž je obětí šikany, či pedagog, který je svědkem takové situace, kontaktuje některé z následujících:

- vedení školy (ředitel, zástupce ředitele)

- školního metodika prevence
- výchovného poradce
- školního psychologa
- kolegu, ke kterému má důvěru
- školskou radu, zřizovatele (pokud se jedná např. o bossing/mobbing či nebyla nahlášená šikana vyřešena)

Pro zdárné vyřešení šikany pedagoga je nutné informovat ředitele/vedení školy.

V případě potřeby je pedagogovi zajištěno chráněné prostředí (např. hospitace ve třídě s výskytem šikany, změna rozvrhu, pokud možnosti dovolí dočasné uvolnění z výuky v dané třídě).

Následné šetření provede tým školního poradenského pracoviště:

- s obětí, se svědky
- s agresorem/y

Rozhovor by měl být náhlý a nečekaný (v ideálním případě souběžné šetření více členů týmu) → zabrání se tak případné domluvě agresorů na křivé výpovědi či konfliktu mezi nimi.

Ředitel školy prokazatelně pozve (nejlépe doporučeným dopisem) zákonné zástupce agresora/rů do školy k pohovoru. Je vytvořen společný postup řešení šikany, např.:

- odstupňování kázeňských opatření
- forma postihu při dalším porušení školního řádu
- doporučení odborné pomoci ve středisku výchovné péče
- informování OSPOD
- spolupráce s PPP, apod.
- v krajním případě (zvláště při nespolupráci zákonných zástupců) informování policie
- ŘŠ udělí agresorovi/ům kázeňské opatření v souladu se školním řádem

Ze strany ŠMP a členů ŠPP dojde k posouzení sociálních vztahů ve třídě, v níž se šikana vůči pedagogovi vyskytla, a vyvodí odpovídající řešení (např. intervenční program atd.) Pedagogovi je nabídnuta odborná pomoc a podpora (konzultace, zvýšená hospitační činnost), kontakt na odbornou péči (např. PPP), podpora ze strany školního psychologa.

Ze všech rozhovorů se pořizuje zápis. V případě závažnějšího případu šikany je ředitelem školy informována Policie ČR.

Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů budou použita běžná výchovná opatření, jako je:

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy
- snížená známka z chování

- převedení do jiné třídy

Rodičům obětí i agresorů je doporučena návštěva klinického psychologa, ambulantního střediska SVP, popřípadě psychiatrické vyšetření.

V mimořádných případech bude rodičům doporučeno umístění dítěte do pobytového oddělení SVP. Pokud se vyskytne podezření nebo zjištění, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestního činu (provinění) informuje škola Policii ČR.

Pokud žák spáchal trestný čin nebo opakovaně páchá přestupky, zahájí škola v součinnosti rovněž spolupráci s OSPODem.

Krizový plán školy při podezření na sebevražedné myšlenky žáka/žákyně školy

Varovné znaky sebevražedného jednání

Mohou se objevovat v různé kombinaci a u každého jinak. Nemusí být přítomny všechny signály.

Každý projev sebevražedného jednání by měl být brán vážně.

V CHOVÁNÍ:

- vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- rozdávání věcí, loučení se
- zabývání se myšlenkami na sebevraždu
- vyhledávání informací o sebevraždě či smrti
- shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy
- sebepoškozování
- zanedbávání svého vzhledu
- zhoršené soustředění či spánek
- změna chuti k jídlu
- zhoršený školní prospěch
- nízké sebehodnocení a sebedůvěra
- rizikové chování

V PROŽÍVÁNÍ:

- náhlé změny nálad
- dlouhodobý smutek
- úzkostnost
- podrážděnost
- výbuchy vzteku
- vyčerpanost
- apatie, pasivita

V ŘEČI:

- ne/ přímé vyjádření, že chce zemřít
- vyjádření beznaději, bezvýchodnosti
- dopisy na rozloučenou
- deníky či básně s tématem smrti či sebevraždy
- Nechci žít.
- Kéž bych se nikdy nenarodil.
- Nikomu tu nebudu chybět.
- Jsem pro všechny jen přítěží, beze mě bude líp.

Podpurný rozhovor s žákem se sebevražednými myšlenkami

Důležité je mluvit o tématu v klidu, o samotě a mít na to dostatek času. Ideální je, když s dítětem mluví učitel, se kterým má dobrý vztah. Je vhodné žáka přijmout, nesoudit, nenutit své způsoby řešení situace, nezlehčovat prožitky, netrestat ani nevyvolávat pocity viny. Pokud máme podezření, že žák má sebevražedné myšlenky, nesnažíme se situaci hned vyřešit sami. Rolí pedagoga je v takové chvíli poskytnout podpurný rozhovor a **předat žáka do další péče (školní poradenské pracoviště – metodik prevence, školní psycholog, výchovný poradce, speciální pedagog)**. V rozhovoru není nutné se bát ticha, je vhodné vyjádřit zájem o žáka, navázat kontakt a pak se otevřeně zeptat na sebevražedné myšlenky. Žákovi neslibujeme důvěrnost informací, společně se domlouváme na dalším postupu, aby žákovi bylo lépe, a představujeme aktuální možnosti.

Jakými otázkami se můžeme ptát?

Navázání kontaktu:

- Můžu s tebou chvíli mluvit?
- Mám pocit, že se v poslední době trápíš...
- Mám o tebe strach...
- Vidím, že se v poslední době straníš ostatních... neděje se něco?
- Pozoruji na tobě změny... jak se teď máš doma/ ve škole?
- Pojdme si popovídat...

Specificky zaměřené otázky:

- Děkuji, že mi říkáš, jak se cítíš a co prožíváš...
- Chápu to správně, že to, co mi říkáš, znamená, že si chceš ublížit?
- Pochopil jsem to správně?
- Slyšel jsem, že říkáš, že už nechceš žít... co jsi tím myslel?
- Když o tom takhle mluvíš, znamená to, že si chceš ublížit?

V pedagogicko- psychologické poradně je k dispozici krizový tým složený ze tří odborníků. V případě potřeby jej vyzve ke spolupráci metodička prevence.